

Plany..., plany..., plany

Gminy na prawach powiatu szykują obecnie przetargi na opracowanie Planów gospodarki odpadami. Niebawem podobne przygotowania rozpoczną także pozostałe gminy. Warto zatem zwrócić uwagę na sprawę, która przy opracowywaniu tych Planów powinna być uwzględniona.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 w gminnych Planach mają być określone rodzaje (i harmonogramy) przedsięwzięć, które wynikają z projektowanego systemu gospodarki odpadami. W przypadku gmin na prawach powiatu, dla których Plany obejmują zadania planu powiatowego i gminnego, system gospodarki odpadami ma dotyczyć odpadów, o których mowa w art. 15. ust. 7 Ustawy o odpadach (DzU 2001 r. Nr 62, poz. 628 ze zm.), a w szczególności odpadów innych niż niebezpieczne, w tym odpadów komunalnych. Dla gmin system ten ma dotyczyć przede wszystkim odpadów komunalnych i opakowaniowych, ze wskazaniem miejsca ich unieszkodliwiania.

Budowanie akceptacji społecznej

Jednym z czynników warunkujących skuteczne wdrożenie planowanych przedsięwzięć organizacyjnych i inwestycyjnych w dziedzinie gospodarki odpadami jest stworzenie atmosfery do społecznego zaakceptowania proponowanych rozwiązań. Wszystkie bowiem projekty w dziedzinie gospodarki odpadami należą do tej grupy przedsięwzięć inwestycyjnych, które są pod „szczególną obserwacją” społeczną. Bezpośredni kontakt z szerokimi grupami społecznymi, które są zarówno odbiorcami produktów, ich użytkownikami lub sąsiadują z obiektami systemu gospodarki odpadami, sprawia, że zadanie budowania akceptacji społecznej traktować należy tak samo poważnie, jak przygotowanie takich przedsięwzięć pod względem technicznym i ekonomicznym. Budowanie akceptacji społecznej dla przedsięwzięć z dziedziny gospodarki odpadami jest zawsze pewnym procesem, którego etapy powinny być rozłożone w czasie i dostosowane – pod względem formy i treści – do stadiów tworzenia systemu gospodarki odpadami. Istotne jest jednak rozpoczęcie tych działań w miarę wcześnie, najlepiej już w fazie tworzenia koncepcji tego systemu, a więc w fazie opracowywania ogólnych rozwiązań organizacyjnych i prawnych oraz ustalania kierunkowych rozwiązań technicznych, jakie w tym systemie mają funkcjonować. Zakładając, że opracowywane Plany nie staną się kolejnymi „półkownikami” w gminach (Tak chyba mogę myśleć, wszak dopiero sceptyczniejsze), w specyfikacjach istotnych warunków zamówienia na ich opracowanie należy uwzględnić zapisy, nakazujące wykonawcom przeprowadzenie przynajmniej jednej konsultacji społecznej tworzonego Planu. Patrząc na wymagany ustawą (i uszczegółowiony w znanym już projekcie Rozporządzenia Ministra Środowiska – „w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami”) zakres tych Planów, można założyć, że faza ich opracowywania po zakończeniu „inwentaryzacji” aktualnego stanu gospodarki i tworzenia zarysów wariantowych scenariuszy działań i zadań dla systemu gospodarki odpadami, będzie najbardziej odpowiednim momentem do takich konsultacji. Przeprowadzenie konsultacji społecznych w tej fazie opracowywania Planów, pozwoli poinformować zainteresowane kręgi społeczeństwa o stanie aktualnym (wyjściowym do tworzenia systemu), a ponadto da okazję do włączenia organizacji społecznych w proces ostatecznego kształtowania rozwiązań systemowych w tej dziedzinie. Takie podejście będzie miało szczególnie istotne znaczenie przy tworzeniu wariantowych scenariuszy strategii długoterminowej. Powinno ono złagodzić lub nawet całkowicie rozładować konflikty w sprawach ogólnych, systemowych rozwiązań w dziedzinie gospodarki odpadami (komunalnymi) oraz rangi pojedynczych segmentów gospodarki w ogólnym systemie (tzw. konflikty koncepcji). W przypadku planowania regionalizacji rozwiązań systemowych i opracowywania Planów gospodarki odpadami wspólnie dla kilku gmin, konsultacja społeczna w tej fazie opracowywania Planu pozwoli także złagodzić ewentualne „konflikty wspólnoty”, to znaczy konflikty wynikające z różnic poglądów, co do obszarowego zasięgu obsługiwanego przez projektowane przedsięwzięcia inwestycyjne tworzonego systemu („wasze odpady, nasze odpady”).

Rozładowanie konfliktów

Mówiąc o konsultacjach społecznych, należy mieć na myśli zarówno odpowiednie komisje radnych w Radzie Gminy, jak i organizacje samorządowe i społeczne, działające na terenie gminy lub zespołu gmin. Rozładowanie lub złagodzenie „konfliktów koncepcji” oraz „konfliktów wspólnoty” stworzy przesłanki do późniejszych skutecznych działań w celu rozładowania „konfliktów technologii” (tzn. konfliktów dotyczących

wyboru technologicznych rozwiązań wdrażanych w projektowanym systemie, które to konflikty mogą wynikać m.in. ze zróżnicowanych ocen poszczególnych wariantów technologii, stanu techniki i jej dostępności – technicznej i ekonomicznej) oraz „konfliktów lokalizacji”. Prowadzone od najwcześniejszych stadiów tworzenia Planu konsultacje społeczne i próby budowania akceptacji społecznej dla opracowywanych projektów systemu gospodarki odpadami powinny umożliwić wypracowanie takich szczegółowych rozwiązań organizacyjnych i technicznych, przy których rozładowywanie „konfliktów technologii” i „konfliktów lokalizacji” będzie łatwiejszym procesem i nie zablokuje sensownych i potrzebnych rozwiązań.

Zatem już podczas przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia na opracowanie Planu powinno się pamiętać o konieczności stworzenia warunków do opracowania planu budowania akceptacji społecznej dla przyszłych rozwiązań organizacyjnych i technicznych. Jeśli natomiast realizacja umowy na opracowanie Planu gospodarki odpadami jest już realizowana (nie można przecież wykluczyć sytuacji, że w maju niektóre gminy na prawach powiatu będą już miały za sobą etap wyboru wykonawców Planu), to nic nie stoi na przeszkodzie, aby konsultacje społeczne dotyczące przynajmniej rozwiązań proponowanych w scenariuszach strategii długoterminowej, włączyć do umowy jako aneks. Większość z gmin zadanie przygotowania Planów na taką skalę wykonuje przecież po raz pierwszy i wszelkie „doróbki”, wprowadzone jeszcze przed uchwaleniem Planów, są możliwe a aneksowanie podpisanej umowy nie jest przecież żadną ujmą dla administracji gminy.

Przedstawione tu sugestie, dotyczące konieczności budowania akceptacji społecznej już od najwcześniejszych stadiów projektów, nie są niczym odkrywczym i we wspomnianym projekcie rozporządzenia MŚ znajdują się pewne zapisy (dość słabo wyartykułowane), które tych kwestii dotyczą (art. 5 projektu, ust. 1). Ważne jest jednak, aby pamiętać już o tym w fazie przygotowywania specyfikacji istotnych warunków zamówienia na wykonanie Planu.

[Przegląd Komunalny – maj, 2003 r.](#)